

Na osnovu člana. 16. i člana. 61. stav (2) Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH“ broj 32/02 i 102/09), te člana 14. stav (1) i (3), člana 16. stav (1), člana 28. st. (3) i (4), tač. a), b), c) i d), te člana 122. st. (1) i (2) Zakona o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 39/09), član 8c. Dodatka III Pravilnika o zajedničkim pravilima u području civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za bezbjednost vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik BiH“ broj 45/10), generalni direktor Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine, donosi:

PRAVILNIK

O IMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O STRUČNOM OSPOSOBLJAVANJU, DOZVOLAMA I OVLAŠTENJIMA KONTROLORA VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA

Član 1.

(Cilj)

(1) Cilj ovog Pravilnika je da se povećaju bezbjednosni standardi i da se poboljša djelovanje sistema za kontrolu vazdušnog saobraćaja u Bosni i Hercegovini kroz izdavanje dozvola kontrolorima vazdušnog saobraćaja koje se zasnivaju na ispunjavanju uslova koji se odnose na stručnost i zdravstvenu sposobnost utvrđene ovim Pravilnikom.

Član 2.

(Predmet i obim)

(1) Ovim Pravilnikom se mijenja i dopunjuje važeći Pravilnik o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik BiH“ broj 16/04) u svrhu usklađivanja sa važećim propisima u državama članicama ECAA sporazuma čiji je potpisnik i Bosna i Hercegovina.

(2) Ovaj Pravilnik se primjenjuje na:

- a) učenike kontrolore vazdušnog saobraćaja;
- b) kontrolore vazdušnog saobraćaja;
- c) osobe ili organizacije koje su uključene u izdavanje dozvola, stručno osposobljavanje, testiranje, provjeravanje ili ljebarske procjene kandidata u skladu sa ovim Pravilnikom;

(3) U cilju postizanja usklađenog nivoa bezbjednosti ovaj Pravilnik se može, po potrebi, primjenjivati i na vojno osoblje koje pruža usluge u GAT-u.

(4) Usluge kontrole letenja u obimu koji je utvrđen Pravilnikom o zajedničkim pravilima u području civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za bezbjednost vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik BiH“ broj 45/10) pružaju samo kontrolori letenja koji su licencirani u skladu sa ovim Pravilnikom.

Član 3.

U Pravilniku o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 16/04) riječi „Nadležna entitetska direkcija“ zamjenjuju se riječima „Pružalac usluga vazdušne plovidbe“ u skladu sa brojem i padežom koji je upotrebljen u tekstu.

Član 4.

(1) U članu 3. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 16/04) dodaju se nove tačke koje glase:

15. Direkcija za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation*): Nadležna vazduhoplovna vlast Bosne i Hercegovine;
16. Državna nadzorna vlast / Nacionalno nadzorno tijelo (*National Supervisory Authority*): označava tijelo ili tijela koje je imenovala ili ustanovila Bosna i Hercegovina kao svoja nacionalna ovlaštena tijela u skladu sa Zakonom o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine, član 16. stav (1), i Pravilnikom kojim se uspostavlja okvir za stvaranje jedinstvenog evropskog neba, član 5. stav (1) i članom 4. Uredbe (EZ) broj 549/2004, koja se nalazi u Dodatku I ovog pravilnika;
17. ECAA Sporazum (*Multilateral Agreement on the Establishment of a European Common Aviation Area*): Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999.) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja;
18. Opšti vazdušni saobraćaj (*General Air Traffic*): Sva kretanja civilnih vazduhoplova, kao i sva kretanja državnih vazduhoplova (uključujući vojne, carinske i policijske vazduhoplove) kada se ta kretanja vrše u skladu sa procedurama ICAO-a;
19. Posebno jezičko ovlaštenje (*Language Endorsement*): Odobrenje koje je upisano u dozvolu i čini dio dozvole, a kojim se navodi jezičko znanje imaoca dozvole;
20. Provjera: Podrazumjeva potvrdu predočavanjem objektivnih dokaza da su specifikovani zahtjevi ispunjeni;
21. Pružalac usluga vazdušne plovidbe: Bilo koji pravno ili fizičko lice koje pruža usluge vazdušne plovidbe za opšti vazdušni saobraćaj, uključujući i organizaciju koja je podnijela zahtjev za dobijanje sertifikata za pružanje tih usluga;
22. Sertifikacija (*Certification*): Predstavlja postupak utvrđivanja da proizvod, usluga, organizacija ili pojedinac ispunjavaju zahtjeve relevantnog standarda. Postupak se završava zvaničnom potvrdom – sertifikatom o usaglašenosti i upisom imaoca sertifikata u relevantan registar;
23. Obuka: Svi teoretski kursevi praktične vježbe, uključujući simulaciju, i obuku na radnom mjestu koji su neophodni da bi se stekle i održale vještine sa ciljem da se pruže bezbjedne, visokokvalitetne usluge kontrole vazdušnog saobraćaja; a sastoji se od:

- 1) početne obuke, kojom se pruža osnovna obuka i obuka za sticanje ovlaštenja, koja vodi izdavanju dozvole učenika kontrolora vazdušnog saobraćaja,
- 2) obuke u jedinici, koja uključuje prelaznu obuku prije obuke na radnom mjestu i obuku na radnom mjestu, koja vodi izdavanju dozvole kontrolora vazdušnog saobraćaj,
- 3) kontinuirane obuke, kojom se posebna ovlaštenja dozvole održavaju važećim,
- 4) obučavanje instruktora za stručno osposobljavanje na radnom mjestu, koje vodi izdavanju posebnih ovlaštenja za instruktore,
- 5) obuke imalaca dozvole koji su ovlašteni da rade kao instruktori-ispitivači u skladu sa članom 18. ovog Pravilnika.“

(2) U članu 3. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 16/04) dodaje se novi stav koji glasi:

„(2) Skraćenice upotrebljene u ovom Pravilniku imaju slijedeće značenje:

- a) BHDCA (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation*) – Direkcija za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine;
- b) EASA (*European Aviation Safety Agency*) - Evropska agencija za bezbjednost vazdušnog saobraćaja
- c) GAT (*General Air Traffic*) - Opšti vazdušni saobraćaj
- d) ICAO (*International Civil Aviation Organisation*) – Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva;
- e) NSA (*National Supervisory Authority*) – Državna nadzorna vlast / Nacionalno nadzorno tijelo.“

Član 5.

Iza člana 3. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 16/04) dodaju se novi članovi koji glase:

„Član 3a. (Nadležna vazduhoplovna vlast)

(1) Na osnovu člana 16. stav (1) i člana 27. stav (1) Zakona o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 39/09) nadležna vazduhoplovna vlast za sertifikovanje pružalaca usluga obuke za organizacije čije se glavno sjedište rada i, ako imaju, registrovana kancelarija nalazi u Bosni i Hercegovini, je BHDCA kao državna nadzorna vlast / nacionalno nadzorno tijelo.

(2) BHDCA je nadležna vazduhoplovna vlast za nadzor sertifikovanih organizacija za obuku čije se glavno sjedište rada i, ako imaju, registrovana kancelarija nalazi u Bosni i Hercegovini.

Član 3b.
(Nezavisnost nadležne vlasti)

(1) BHDCA je nezavisna od pružalaca usluga vazdušne plovidbe i organizacija za obuku. Ova nezavisnost ostvaruje se kroz odgovarajuće razdvajanje, najmanje na funkcionalnom nivou, između nadležnih organa i tih pružalaca usluga. Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine osigurava da BHDCA izvršava svoja ovlaštenja na nepristrasan i transparentan način.

(2) Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine obavještava EASA-u o nazivima i adresama nadležnih vlasti, kao i o svim promjenama istih.

Član 3c.
(Zadaci nadležnih vlasti)

(1) U cilju obezbjeđivanja neophodnih nivoa stručnosti kontrolora vazdušnog saobraćaja da bi mogli da obavljaju svoj posao u skladu sa visokim bezbjednosnim standardima, BHDCA nadzire i prati njihovu obuku.

(2) Zadaci BHDCA uključuju:

- a) izdavanje i stavljanje van snage dozvola, ovlaštenja i posebnih ovlaštenja za koje je završena odgovarajuća obuka i procjena u okviru odgovornosti BHDCA;
- b) produženje, obnavljanje i suspenziju ovlaštenja i posebnih ovlaštenja, čije se privilegije koriste u okviru odgovornosti BHDCA;
- c) sertifikaciju organizacija za obuku;
- d) odobravanje obuka, planova obuke u jedinici i procedura održavanja stručnosti u jedinici;
- e) odobravanje ispitivača ili procjenjivača stručnosti;
- f) praćenje i nadzor sistema za obuku;
- g) uspostavljanje odgovarajućih mehanizama za podnošenje žalbi i obavještavanje;
- h) odobravanje potrebe za napredni nivo (nivo 5) jezičkog znanja u skladu sa članom 30a. stav (5);
- i) odobravanje procedura koje se odnose na umanjenju zdravstvenu sposobnost u skladu sa članom 77a. stav (3).

Član 3d.
(Izdavanje i održavanje dozvola, ovlaštenja, posebnih ovlaštenja i ljekarskih uvjerenja)

(1) BHDCA uspostavlja procedure za podnošenje zahtjeva i izdavanje, obnavljanje i produžavanje dozvola, pripadajućih ovlaštenja, posebnih ovlaštenja i ljekarskih uvjerenja.

(2) Po prijemu zahtjeva, BHDCA provjerava da li podnosilac zahtjeva ispunjava uslove iz ovog Pravilnika.

(3) Kada podnosilac zahtjeva ispunjava uslove iz ovog Pravilnika, BHDCA izdaje, obnavlja ili produžava relevantnu dozvolu, pripadajuće ovlaštenje, posebno ovlaštenje ili ljekarsko uvjerenje.

(4) Dozvola koju izda BHDCA uključuje stavke koje su utvrđene u Dodatku I.

(5) Kada se dozvola izdaje na jeziku koji nije engleski, obavezno sadrži i engleski prevod stavki navedenih u Dodatku I.

Član 3e. (Procjena stručnosti)

(1) BHDCA izdaje odobrenje imalcima dozvola koji su u skladu sa članom 18. ovog Pravilnika ovlašteni da rade kao instruktori-ispitivači ili procjenjivači stručnosti za obuku u jedinici i kontinuiranu obuku.

(2) Odobrenje važi na period od tri godine sa mogućnošću produžavanja.

Član 3f. (Vođenje evidencije)

BHDCA vodi evidenciju koja sadrži podatke o stručnosti svih imalaca dozvola u njenoj nadležnosti, kao i datume važenja njihovih posebnih ovlaštenja.

Član 3g. (Razmjena informacija)

Vodeći računa o principima povjerljivosti utvrđenim u članu 15. stav (3) Dodatka I Pravilnika o zajedničkim pravilima u području civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za bezbjednost vazdušnog saobraćaja („Službeni glasnik BiH“ broj 45/10), BHDCA razmjenjuje odgovarajuće informacije i pomaže drugim nadležnim vlastima sa ciljem da obezbijede efektivnu primjenu ovog Pravilnika, posebno u slučaju slobodnog profesionalnog kretanja kontrolora vazdušnog saobraćaja u okviru država potpisnica ECAA Sporazuma.“

Član 6.

Iza člana 30. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja dodaje se novi član koji glasi:

„Član 30a. (Posebno jezičko ovlaštenje)

(1) Kontrolori vazdušnog saobraćaja i učenici kontrolori vazdušnog saobraćaja ne smiju da koriste prava data dozvolom ako nemaju posebno ovlaštenje za engleski jezik.

(2) Bosna i Hercegovina može nametnuti zahtjeve u pogledu lokalnog jezika, kad se to smatra neophodnim iz bezbjednosnih razloga. Takvi zahtjevi moraju biti nediskriminišući, proporcionalni i transparentni i o njima će bez odlaganja biti obaviještena EASA.

(3) U svrhu st. (1) i (2), podnositelj zahtjeva za posebno jezičko ovlaštenje mora pokazati bar operativni nivo jezičkog znanja (nivo 4) u korištenju i frazeologije i svakodnevnog jezika. Da bi to postigao, kandidat mora:

- a) da efektivno komunicira u situacijama u kojima se komunikacija odvija isključivo putem glasa (telefon/radiotelefon) i u situacijama licem u lice;
- b) da precizno i jasno komunicira o uobičajenim, konkretnim i temama vezanim za posao;
- c) da koristi odgovarajuće komunikacione strategije za razmjenu poruka i da prepoznaje i riješava nesporazume u opštem i kontekstu vezanom za posao;
- d) da uspješno i relativno lako savladava jezičke izazove nastale pojavom poteškoća ili neočekivanim obrtom događaja koji se pojavljuju u okviru rutinskih radnih situacija ili komunikacionog zadatka sa kojim su inače upoznati, i
- e) da koriste dijalekt ili akcenat koji je razumljiv u vazduhoplovnoj zajednici.

(4) Nivo poznavanja jezika utvrđuje se u skladu sa skalom ocjenjivanja utvrđenom u Dodatku II.

(5) Bez obzira na stav (3), pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi može zahtijevati napredni nivo (nivo pet) skale za procjenu jezičkog znanja utvrđene Dodatkom II u primjeni st. (1) i (2), kada operativne okolnosti određenog ovlaštenja ili posebnog ovlaštenja diktiraju viši nivo zbog bezbjednosnih razloga. Takav zahtjev mora da bude nediskriminišući, proporcionalan, transparentan, i objektivno obrazložen od pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi koji želi da primijeni taj viši nivo poznavanja jezika, i da ga odobri BHDCA.

(6) Jezičko znanje podnosioca zahtjeva zvanično se procjenjuje u redovnim vremenskim intervalima. Osim u slučaju podnosioca zahtjeva koji su pokazali poznavanje jezika na ekspertskom nivou (nivo 6) u skladu sa Dodatkom II, posebno jezičko ovlaštenje važi:

- a) tri godine ako je pokazani nivo operativni nivo (nivo 4) u skladu sa Dodatkom II ili
- b) šest godina ako je pokazani nivo napredni nivo (nivo 5) u skladu sa Dodatkom II.

(7) Nivo jezičkog znanja se dokazuje uvjerenjem koja se izdaje nakon transparentnog i objektivnog postupka procjene koji je odobrila BHDCA.“

Član 7.

Iza člana 61. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja dodaje se novi član koji glasi:

„Član 61a. (Obuka obnove znanja za OJTI i EXM)

(1) Pružalac usluga vazdušne plovidbe osigurava da instruktori za osposobljavanje na radnom mjestu prolaze redovnu obuku obnove znanja da bi se osiguralo održavanje kompetencija za sprovođenje osposobljavanja na radnom mjestu.

(2) Pružalac usluga vazdušne plovidbe osigurava da instruktori-ispitivači prolaze redovnu obuku obnove znanja da bi se osiguralo održavanje kompetencija i najsavremeniji standardi ispitivanja.

Član 8.

Iza člana 62. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja dodaje se novi član koji glasi:

„Član 62a. (Priznavanje dozvola)

(1) BHDCA priznaje dozvole kontrolora vazdušnog saobraćaja i učenika kontrolora vazdušnog saobraćaja i njihova pripadajuća ovlaštenja, posebna ovlaštenja i posebna jezička ovlaštenja kao i pripadajuća ljekarska uvjerenja koje izdaju druge države potpisnice ECAA Sporazuma u skladu sa ovim Pravilnikom.

(2) Kada država potpisnica ECAA Sporazuma utvrdi starosnu granicu nižu od 21 godine, pravo na korištenje prava imaoca dozvole kontrolora vazdušnog saobraćaja je ograničeno na teritoriju države potpisnice ECAA Sporazuma koja je izdala dozvolu do vremena kada imalac dozvole ne navrši 21 godinu starosti.

(3) U slučajevima kada imalac dozvole izdate u Bosni i Hercegovini koristi prava iz dozvole u drugoj državi potpisnici ECAA Sporazuma u kojoj nije izdata dozvola, imalac dozvole ima pravo da svoju dozvolu zamijeni za dozvolu izdatu u državi potpisnici ECAA Sporazuma u kojoj se koriste prava, bez nametanja dodatnih uslova.

(4) Za dobijanje posebnog ovlaštenja za lokaciju, BHDCA od podnosioca zahtjeva traži da ispuni posebne uslove povezane sa ovim posebnim ovlaštenjem, i da navede jedinicu, sektor ili radnu poziciju. Pri utvrđivanju plana obuke u jedinici, organizacija za obuku uzima u obzir stečenu stručnost i iskustvo podnosioca zahtjeva.

(5) BHDCA odobrava ili ne odobrava plan obuke u jedinici koji sadrži predloženu obuku za podnosioca zahtjeva najkasnije šest sedmica nakon predočavanja dokaza, bez obzira na kašnjenje izazvano eventualnom žalbom. BHDCA osigurava poštovanje principa nediskriminacije i proporcionalnosti.“

Član 9.

Iza člana 77. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja dodaje se novi član koji glasi:

„Član 77a. (Umanjena zdravstvena sposobnost)

(1) Imaoci dozvole:

- a) ne smiju da koriste prava data dozvolom kada su svjesni bilo kakvog umanjenja svoje zdravstvene sposobnosti koje bi moglo da ih učini nesposobnim za bezbjedno korištenje prava iz svoje dozvole;
- b) obavještavaju nadležnog pružaoca usluga vazdušne plovidbe da postaju svjesni umanjenja svoje zdravstvene sposobnosti ili da su pod uticajem neke psihoaktivne

supstance ili lijekova koji ih mogu učiniti nesposobnim za bezbjedno korištenje prava iz dozvole.

(2) Pružaoci usluga vazdušne plovidbe uspostavljaju procedure za upravljanje operativnim uticajem slučajeva umanjene zdravstvene sposobnosti i na osnovu kojih obavještavaju BHDCA kada se imalac dozvole ocijeni kao zdravstveno nesposoban.

(3) Procedure iz stava (2) odobrava BHDCA.“

Član 10.

Poglavlje X Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja se briše.

Član 11.

(1) Iza člana 77a. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja dodaje se novo poglavlje koje glasi:

„Xa – ZAHTJEVI ZA ORGANIZACIJE ZA OBUKU

Član 78a.

(Sertifikacija organizacija za obuku)

(1) Zahtjev za sertifikaciju organizacije za obuku podnosi se BHDCA u skladu sa postupkom koji je utvrdila BHDCA.

(2) Organizacije za obuku dokazuju da imaju adekvatan broj osoblja i opremu, i da rade u uslovima koji su odgovarajući za sprovođenje obuke neophodne za sticanje ili održavanje dozvola učenika kontrolora vazdušnog saobraćaja i dozvola kontrolora vazdušnog saobraćaja.

(3) Organizacije za obuku će omogućiti pristup relevantnim prostorijama svakom licu ovlaštenom od strane BHDCA u svrhu pregleda relevantne evidencije, podataka, procedura i svakog drugog materijala koji je relevantan za izvršavanje zadataka BHDCA.

Član 78b.

(Sistem upravljanja u organizacijama za obuku)

Organizacije za obuku moraju:

- a) imati efikasan sistem upravljanja i dovoljno osoblja sa adekvatnim kvalifikacijama i iskustvom za izvođenje obuka u skladu sa ovom uredbom;
- b) jasno definisati odgovornost za bezbjednost unutar odobrene organizacije za stručno osposobljavanje, uključujući direktnu odgovornost za bezbjednost na strani višeg rukovodstva;
- c) imati na raspolaganju neophodne prostore, opremu i smještaj koji su prikladni za ponuđenu vrstu obuke;

- d) obezbijediti dokaze o uspostavljenom sistemu za upravljanje kvalitetom u okviru sistema upravljanja, radi praćenja usklađenosti sa sistemima i postupcima kojim se obezbjeđuje da usluge stručnog osposobljavanja ispunjavaju zahtjeve iz ove uredbe, te radi praćenja adekvatnosti tih sistema i postupaka;
- e) imati sistem vođenja evidencije koji omogućava adekvatno skladištenje i pouzdanu sljedivost relevantnih aktivnosti;
- f) dokazati da na raspolaganju imaju dovoljno finansijskih sredstava za izvođenje obuka u skladu sa ovom uredbom, te da su aktivnosti u dovoljnoj mjeri pokrivena osiguranjem u skladu sa prirodom pruženih obuka.

Član 78c.

(Zahtjevi vezani za kurseve obuke, planove početne i planove obuke i procedure održavanja stručnosti u jedinicama)

- (1) Organizacije za obuku dostavljaju BHDCA metodologiju koju će koristiti za utvrđivanje detalja vezanih za sadržaj, organizaciju i trajanje kurseva obuke i, gdje je primjenljivo, planove obuke u jedinici i programe održavanja stručnosti u jedinici.
- (2) Metodologija uključuje načine organizovanja ispita i procjena. Za ispite koji se odnose na početnu obuku, uključujući obuku na simulatoru, potrebno je detaljno navesti kvalifikacije ispitivača i procjenjivača.

Član 78d.

(Procedura sertifikacije organizacija za obuku)

- (1) BHDCA uspostavlja procedure za podnošenje zahtjeva, izdavanje i održavanje važenja uvjerenja izdatih organizacijama za obuku.
- (2) BHDCA izdaje sertifikat kada organizacija za obuku koja je podnijela zahtjev ispunjava uslove iz članova 78a., 78b. i 78c. ovog Pravilnika.
- (3) Sertifikat se može izdati za svaku vrstu obuke ili u kombinaciji sa drugim uslugama vazdušne plovidbe, pri čemu se tip obuke i tip usluge vazdušne plovidbe sertifikuju kao paket usluga.
- (4) U sertifikatu se navode informacije sadržane u Dodatku III.

Član 78e.

(Praćenje aktivnosti organizacija za obuku i zakonske mjere)

- (1) BHDCA prati usklađenost sa zahtjevima i uslovima priloženim uz sertifikat organizacije za obuku.
- (2) BHDCA redovno vrši reviziju organizacija za obuku sa ciljem da se obezbijedi efektivna usklađenost sa standardima utvrđenim u ovom Pravilniku.
- (3) Pored redovne revizije, BHDCA može vršiti i nenajavljene inspekcije da bi provjerila usklađenost sa zahtjevima iz ovog Pravilnika.

(4) Ako BHDCA utvrdi da organizacija za obuku koja posjeduje sertifikat više ne ispunjava zahtjeve ili uslove priložene uz sertifikat, preduzima odgovarajuće izvršne mjere, koje mogu uključivati i stavljanje sertifikata van snage.

(5) Sertifikati izdati u skladu sa odredbama ovog Pravilnika se uzajamno priznaju.“

Član 12.

(1) Iza člana 79. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja dodaje se novi član koji glasi:

„Član 79a. (Zamjena dozvola)

Svi imaooci dozvola su u obavezi da u roku od šest mjeseci od trenutka stupanja na snagu Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja zamijene stare dozvole za dozvole izdate u skladu sa članom 3d. st. (3), (4) i (5) ovog Pravilnika.“

Član 13.

(1) Član 84. Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja mijenja se i glasi:

„Član 84. (Dodaci Pravilniku)

(1) Dodatak I: Specifikacija za dozvole.

(2) Dodatak II: Zahtjevi u pogledu jezičkog znanja.

(3) Dodatak III: Specifikacije za sertifikate organizacija za obuku.“

Član 14.

(1) Dodatak 1 Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja se mijenja Dodatkom I ovog Pravilnika.

(2) Dodatak 2 Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja se mijenja Dodatkom II ovog Pravilnika.

(3) Dodatak 3 Pravilnika o stručnom osposobljavanju, dozvolama i ovlaštenjima kontrolora vazdušnog saobraćaja se mijenja Dodatkom III ovog Pravilnika.

Član 15. (Stupanje na snagu)

Pravilnik stupa na snagu osmi dan od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

Broj: X-X-XX-X-XXX-X/15
Banja Luka, XX.XX.2015. godine

Generalni direktor
Đorđe Ratkovića

DODATAK I – SPECIFIKACIJE ZA DOZVOLE

Dozvole izdate u skladu sa ovim Pravilnikom moraju biti u skladu sa slijedećim specifikacijama:

1. Podaci

1.1. Slijedeći podaci moraju biti navedeni u dozvoli, pri čemu su zvjezdicom označene stavke koje moraju biti prevedene na engleski jezik:

a) *naziv države ili organa koji izdaje dozvolu (podebljanim slovima);

b) *naziv dozvole (veoma podebljanim slovima);

c) serijski broj dozvole, arapskim brojevima, koji dodjeljuje organ koji izdaje dozvolu;

d) puno ime i prezime imaoca dozvole (i latinicom ako pismo nacionalnog jezika nije latinica);

e) datum rođenja;

f) državljanstvo imaoca dozvole;

g) potpis imaoca dozvole;

(h) *sertifikaciju koja se odnosi na rok važenja i ovlaštenja imaoca dozvole za korištenje prava obuhvaćenih dozvolom, pri čemu se navode:

1) ovlaštenja, posebna ovlaštenja, posebna jezička ovlaštenja, posebna instruktorska ovlaštenja i posebna ovlaštenja za lokaciju,

2) datumi njihovog prvog izdavanja,

3) datumi isticanja roka njihovog važenja;

i) potpis službenog lica koje izdaje dozvolu i datum izdavanja;

j) pečat ili žig organa koji izdaje dozvolu.

1.2. Uz dozvolu mora biti priloženo i ljekarsko uvjerenje.

2. Materijal

Upotrebljava se papir najboljeg kvaliteta ili drugi odgovarajući materijal, a stavke iz tačke 1 moraju na njemu biti jasno vidljive.

3. Boja

3.1. Kada država koristi materijal iste boje za sve vazduhoplovne dozvole, boja tog materijala mora biti bijela.

3.2. Kada su vazduhoplovne dozvole koje izdaje država različite boje, boja dozvole kontrolora vazdušnog saobraćaja mora biti žuta.

DODATAK II – ZAHTJEVI U POGLEDU JEZIČKOG ZNANJA

Skala ocjenjivanja poznavanja jezika: stručni, napredni i operativni nivo.

Nivo	IZGOVOR Koristi dijalekt i/ili akcent razumljiv za vazduhoplovnu zajednicu.	KONSTRUKCIJA Relevantne gramatičke konstrukcije i modeli rečenica su određeni jezičkim funkcijama koje odgovaraju zadatku.	FOND RIJEČI	TEČNOST IZGOVORA	RAZUMIJEVANJE	KOMUNIKACIJA
Ekspertski 6	Izgovor, akcent, ritam i intonacija, iako su možda pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, gotovo nikad ne utiču na lakoću razumijevanja.	I osnovne i složene gramatičke konstrukcije i modeli rečenica su konzistentno dobro kontrolisani.	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod raznih poznatih i nepoznatih tema. Fond riječi je idiomatski, nijansiran i osjetljiv na izbor riječi.	Može da govori opširno, tečno, bez napora. Mijenja tempo govora radi stilskih efekata, npr. da bi istakao pojedinost. Spontano koristi odgovarajuće rečenične markere i veznike.	Razumijevanje je konzistentno precizno u gotovo svakom kontekstu i obuhvata razumijevanje lingvističkih i kulturoloških finesa.	Komunicira s lakoćom u gotovo svim situacijama. Osjetljiv je na verbalne i neverbalne znakove, i reaguje na njih na odgovarajući način.
Napredni 5	Izgovor, akcent, ritam i intonacija, iako su pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, rijetko utiču na lakoću razumijevanja.	Osnovne gramatičke konstrukcije i modeli rečenica su konzistentno dobro kontrolisani. Postoji pokušaj upotrebe složenih konstrukcija ali uz greške koje ponekad utiču na značenje.	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod opštih, konkretnih i stručnih tema. Parafrazira konzistentno i uspješno. Fond riječi je ponekad idiomatski.	Može da govori opširno, s relativnom lakoćom o poznatim temama, ali ne može da mijenja tempo govora kao stilsko sredstvo. Može da koristi odgovarajuće rečenične markere ili veznike.	Razumijevanje je precizno kod opštih, konkretnih i stručnih tema i uglavnom precizno kada se govornik suočava sa lingvističkim ili situacijskim problemom ili neočekivanim obrtom događaja. Može da razumije niz govornih varijanti (dijalekt i/ili akcent) ili izbore riječi.	Odgovori su trenutni, odgovarajući i informativni. Efikasno kontrolise odnos govornik/slušalac.

Operativni 4	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija su pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, ali samo ponekad utiču na lakoću razumijevanja.	Osnovne gramatičke konstrukcije i modeli rečenica se koriste kreativno i obično su dobro kontrolisani. Mogu da se pojave greške, posebno u vanrednim ili neočekivanim okolnostima, ali rijetko utiču na značenje.	Fond riječi i preciznost su obično dovoljni za uspješnu komunikaciju kod opštih, konkretnih i stručnih tema. Može često da parafrazira uspješno u nedostatku fonda riječi u vanrednim ili neočekivanim okolnostima.	Izgovara duže fraze odgovarajućim tempom. Može postojati povremen prekid u tečnom izgovoru pri prelasku sa uvijekbanog ili usko stručnog govora na spontanu komunikaciju, ali ovo ne sprječava efikasnu komunikaciju. Može ograničeno da koristi rečenične markere ili veznike. Poštalice ne odvlače pažnju.	Razumijevanje je uglavnom precizno kod opštih, konkretnih i stručnih tema kada je akcenat ili varijanta koja se koristi dovoljno razumljiva za međunarodne vazduhoplovne korisnike. Kada se govornik suoči sa lingvističkim ili situacijskim problemom ili neočekivanim obrtom događaja, razumijevanje može da bude sporije ili da zahtijeva strategije razjašnjenja.	Odgovori su obično trenutni, odgovarajući i informativni. Inicira i održava razmjenu podataka čak i kada se radi o neočekivanom obrtu događaja. Adekvatno se nosi sa očiglednim nesporazumima kroz provjeru, potvrdu ili razjašnjenje.
-----------------	---	---	---	--	---	--

Skala ocjenjivanja poznavanja jezika: pred-operativni, osnovni i pred-osnovni nivo.

	IZGOVOR Koristi dijalekt i/ili akcenat razumljiv za vazduhoplovnu zajednicu.	KONSTRUKCIJA Relevantne gramatičke konstrukcije i modeli rečenica su određeni jezičkim funkcijama koje odgovaraju zadatku.	FOND RIJEČI	TEČNOST IZGOVORA	RAZUMIJEVANJE	KOMUNIKACIJA
Pred-operativni 3	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija su pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante i često utiču na lakoću razumijevanja.	Osnovne gramatičke konstrukcije i modeli rečenica koji su povezani sa predvidljivim situacijama nisu uvijek dobro kontrolisani. Greške često utiču na značenje.	Fond riječi i preciznost su često dovoljni za komunikaciju kod opštih, konkretnih ili stručnih tema, ali opseg je ograničen i izbor riječi često nije odgovarajući. Često nije u mogućnosti da uspješno parafrazira u nedostatku fonda riječi.	Izgovara duže fraze ali upotreba fraza i pauza često nije odgovarajuća. Oklijevanje ili usporenost u jezičkoj obradi mogu da sprječe efikasnu komunikaciju. Poštalice ponekad odvlače pažnju.	Razumijevanje je često precizno kod opštih, konkretnih i stručnih tema kada je akcenat ili varijanta koja se koristi dovoljno razumljiva za međunarodne vazduhoplovne korisnike. Može se desiti da ne razumije lingvistički ili situacijski problem ili neočekivani obrt događaja.	Odgovori su ponekad trenutni, odgovarajući i informativni. Može da inicira i održava razmjenu podataka uz razumnu lakoću kod poznatih tema i u predvidljivim situacijama. Uopšteno neadekvatni kada se radi o neočekivanom obrtu događaja.

Osnovni 2	Izgovor, akcent, ritam i intonacija su pod velikim uticajem prvog jezika ili regionalne varijante i obično utiču na lakoću razumijevanja.	Pokazuje samo ograničenu kontrolu nekolicine jednostavnih memorisanih gramatičkih konstrukcija i modela rečenica.	Ograničen opseg fonda riječi koji se sastoji samo od izdvojenih riječi i memorisanih fraza.	Može da koristi veoma kratke, izolovane, memorisane iskaze sa čestim pauzama i ometajućom upotrebom poštapalica, da bi našao izraze i izgovorio manje poznate riječi.	Razumijevanje je ograničeno na izolovane, memorisane fraze kada su pažljivo i polako izgovorene.	Vrijeme odgovora je sporo i često neodgovarajuće. Komunikacija je ograničena na jednostavnu rutinsku razmjenu podataka.
Pred-osnovni 1	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.

DODATAK III – SPECIFIKACIJE ZA CERTIFIKATE ORGANIZACIJA ZA OBUKU

U sertifikatu organizacija za obuku koje izdaje BHDCA u skladu sa ovim Pravilnikom, obavezno se navodi:

- a) nadležni organ koji izdaje sertifikat;
 - b) podnosilac zahtjeva (naziv/ime i adresa);
 - c) tip obuke i/ili usluga koje su sertifikovane, gdje je primjenljivo;
 - d) izjava podnosioca zahtjeva o usaglašenosti sa zahtjevima definisanim u poglavlju V;
 - e) datum izdavanja i period važenja sertifikata.
-